

ДУ «Національний науковий центр «Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М.Д. Стражеска Національної академії медичних наук України»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМОРБІДНІ СТАНИ В КАРДІОЛОГІЇ ТА РЕВМАТОЛОГІЇ
2025/2026 навчальний рік

Освітньо-наукова програма	МЕДИЦИНА
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Кваліфікація освітня	Доктор філософії
Галузь знань	I «Охорона здоров'я та соціальне
Спеціальність	Кардіологія, Ревматологія

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	<u>КОМОРБІДНІ СТАНИ В КАРДІОЛОГІЇ ТА РЕВМАТОЛОГІЇ</u>
Викладач	Д.м.н., ст.н.с. Міщенко Лариса
Формат дисципліни	Вибіркова дисципліна
Обсяг дисципліни	1 кредити ЄКТС
Мова навчання	українська

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У процесі вивчення вибіркової дисципліни «Коморбідні стани в кардіології та ревматології» здобувачі наукового ступеня доктора філософії оволодівають необхідним обсягом знань щодо діагностики та лікування пацієнтів кардіологічного та ревматологічного профілю з найпоширенішими коморбідними станами.

Вибіркова дисципліна «Коморбідні стани в кардіології та ревматології» охоплює широке коло питань, спрямованих на всебічне вивчення особливостей діагностики та лікування серцево-судинних та ревматологічних захворювань за наявності таких коморбідностей як цукровий діабет 2 типу, ожиріння, хронічна хвороба нирок, цереб्रो-васкулярні захворювання, метаболічно-асоційована стеатотична хвороба печінки, хронічне обструктивне захворювання легень, менопаузальний синдром, розлади ментального здоров'я.

Метою вибіркової дисципліни «Коморбідні стани в кардіології та ревматології» є ґрунтовне вивчення аспірантами патофізіологічних механізмів та практичних засад ведення пацієнтів з серцево-судинними та ревматологічними захворюваннями задля формування ґрунтовних теоретичних знань і широких клінічних компетенцій у царині коморбідних станів в кардіології та ревматології.

Цілі вивчення вибіркової дисципліни «Коморбідні стани в кардіології та ревматології» полягають у опануванні здобувачами знань та вмінь щодо комплексної всебічної оцінки пацієнтів з серцево-судинними та ревматологічними захворюваннями для вчасної діагностики та ефективного лікування коморбідних пацієнтів.

Серед таких компетенцій:

- знання патофізіологічного базису, особливостей діагностики та підходів до лікування пацієнтів з серцево-судинними та ревматологічними захворюваннями за наявності найчастіших коморбідних станів;
- оволодіння діагностичними та терапевтичними навичками у веденні пацієнтів з серцево-судинними та ревматологічними захворюваннями за наявності найчастіших коморбідних станів;
- набуття впевненості у реалізації набутих знань та навичок.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Дисципліна «Коморбідні стани в кардіології та ревматології» спрямована на набуття здобувачами компетенцій, які формуються на основі теоретичних (набуття знань) та практичних (набуття практичних навичок та ступеня впевненого їх застосування) занять, викладених у Робочій програмі з дисципліни, з якою можна ознайомитись на сайті Центру.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

4.1. Структура залікових кредитів

Розділи професійного спрямування за спеціальністю «Кардіологія» (12 кредитів ЄКТС)

Код	Назва розділу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семинарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота*	Викладацький склад
1	2	3	4	5	6	7
	Коморбідні стани в кардіології та ревматології	7	7	9	7	Міщенко Л.А.
1.	Системний метаболічний розлад: механізми формування та стадіювання	1	1	1	1	Міщенко Л.А.
2.	Особливості діагностики та лікування пацієнтів з СС / ревматологічними захворюваннями та ІЦД 2 типу	1	1	2	1	Міщенко Л.А.
3.	Діагностика ХХН та особливості лікування СС / ревматологічних захворювань за наявності ХХН	1	1	2	1	Міщенко Л.А.
4.	Особливості діагностики та лікування ССЗ за наявності	1	1	1	1	Міщенко Л.А.

	ожиріння					
5.	Діагностика МАСХП та особливості лікування ССЗ за наявності МАСХП	1	1	1	1	Міщенко Л.А.
6.	Гендерні особливості в кардіології, ведення пацієнок із СС / ревматологічними захворюваннями за наявності менопаузального синдрому	1	1	1	1	Міщенко Л.А.
7.	Діагностика та основні засади лікування тривоги, депресії, когнітивних порушень у пацієнтів кардіологічного та ревматологічного профілю.	1	1	1	1	Міщенко Л.А.
Всього за розділами професійного спрямування						30 год.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
1 / 1	1. Системний метаболічний розлад: механізми формування та стадіювання	Опанування поняття про «Системний метаболічний розлад», його компоненти, механізми формування та стадії.	Тестове/ усне опитування Клінічні кейси
1 / 1	2. Особливості діагностики та лікування пацієнтів з СС / ревматологічними захворюваннями та ЦД 2 типу	Набуття компетенцій у діагностиці порушень вуглеводного обміну, стратифікації СС ризику, особливостях перебігу артеріальної гіпертензії, ІХС у пацієнтів з ЦД 2Т, модифікації способу життя, фармакологічних та інтервенційних/хірургічних методів лікування ІХС і СН.	Тестове/ усне опитування Презентація Клінічні кейси
1 / 1	3. Діагностика ХХН та особливості лікування СС / ревматологічних	Опанування компетенцій у діагностиці ХХН (показання до скринінгу та методи оцінки ураження нирок); у особливостях	Тестове/ усне опитування Презентація

	захворювань за наявності ХХН	фармакотерапевтичних втручань за наявності ХХН у пацієнтів з СС / ревматологічними захворюваннями.	Клінічні кейси
1 / 1	4. Особливості діагностики та лікування ССЗ за наявності ожиріння	Набуття знань та навичок у діагностиці та лікуванні ССЗ у пацієнтів з ожирінням. Опанування компетенцій у діагностиці та лікуванні ожиріння.	Тестове/ усне опитування Клінічні кейси
1 / 1	5. Діагностика МАСХП та особливості лікування ССЗ за наявності МАСХП	Опанування компетенцій у діагностиці МАСХП; набуття знань та навичок у лікуванні атерогенної дисліпідемії і ССЗ за наявності МАСХП.	Тестове/ усне опитування Клінічні кейси
1 / 1	6. Гендерні особливості в кардіології, ведення пацієнток із СС / ревматологічними захворюваннями за наявності менопаузального синдрому	Опанування знань щодо особливостей перебігу АГ, СН і ІХС у жінок. Набуття компетенцій щодо показань, обмежень та протипоказань до застосування замісної та менопаузальної гормональної терапії за наявності високого серцево-судинного ризику.	Тестове/ усне опитування Презентація Клінічні кейси
1 / 1	7. Діагностика та основні засади лікування тривоги, депресії, когнітивних порушень у пацієнтів кардіологічного та ревматологічного профілю.	Опанування компетенцій у діагностиці тривожного та депресивного синдромів, диференційованих підходів до лікування виявлених порушень. Набуття знань про частоту та ризик серцево-судинних ускладнень у пацієнтів з АГ, СН, ІХС, ревматологічними захворюваннями на тлі розладів ментального здоров'я.	Тестове/ усне опитування Презентація Клінічні кейси

4.2. Методи навчання

Практичні заняття спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також уміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань (пояснювально-ілюстративний метод). Практичні заняття проводяться на базі Центру. Основний етап заняття полягає у практичній роботі здобувача в навчальній кімнаті, відділах та відділеннях Центру тощо. Контроль основного етапу заняття проводиться шляхом оцінювання виконання здобувачем практичних навичок та відповіді на усні запитання тощо.

В освітньому процесі передбачені активні і інтерактивні методи навчання (розбір клінічних кейсів, аналіз та обговорення результатів клінічних досліджень

та клінічних ситуацій, метод презентацій, «мозковий штурм» з метою формування і розвитку професійних компетенцій (знань, навичок та впевненості клінічної у прийнятті рішень).

4.3. Система оцінювання

Детальна інформація про систему оцінювання розміщена на сайті Центру.

4.3.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності здобувачів

Поточна навчальна діяльність оцінюється на практичних заняттях у відповідності до конкретних цілей, що включає оцінювання навчальної діяльності тем практичних занять і самостійної роботи.

4.3.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання

Модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення практичних занять. До модульного контролю допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Форма проведення модульного контролю стандартизована і включає контроль практичної підготовки і тестовий контроль.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати під час складання модульного контролю складає 80 балів.

Засоби контролю за модулем	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів
Тестовий контроль	40	30
Усне опитування	20	10
Вирішення індивідуальних ситуаційних задач	20	10
Разом	80	50

Модульний контроль вважається зарахованим, якщо здобувач набрав не менше **50 балів**.

За теоретичну підготовку здобувач може максимально отримати 60 балів, яка включає:

- усне опитування – 20 балів (по 10 балів за кожне питання);
- тестовий контроль – 40 балів (кожний тест – 1 бал).

За практичну підготовку здобувач може максимально отримати 20 балів, яка включає:

- вирішення ситуаційних задач - 20 балів (по 10 балів за кожну).

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо здобувач набрав не менше 50 балів: за усну відповідь отримав не менше 10 балів, вирішив не менше 1 ситуаційної чи розрахункової задачі (10 балів), а за тестування набрав не менше 30 балів (не менше 75 % правильних відповідей за тестовий контроль)

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Нормативні документи ДУ «Національний науковий центр «Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М.Д. Стражеска Національної академії медичних наук України» щодо організації освітнього процесу, протидії булінгу, корупції, дотримання академічної доброчесності, ознайомлення з освітніми програмами тощо, розміщені на сайті Центру.

Процедура відпрацювання та перескладання.

Відвідування здобувачами всіх занять є обов'язковим. Пропущені заняття відпрацьовуються.

Відпрацювання пропущених практичних занять здійснюється за попереднім записом здобувачів при наявності дозволу чи документа, що засвідчує поважну причину пропуску заняття.

Здобувач, який не набрав мінімальної кількості балів з поточної успішності чи має невідпрацьовані пропущені заняття, до складання ПМК не допускається. Позитивна оцінка, отримана здобувачем при складанні ПМК із дисципліни, не перескладається.

7. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

7.1. Основна

1. S. Romeo, A. Vidal-Puig, M. Husain, et al. Clinical staging to guide management of metabolic disorders and their sequelae: a European Atherosclerosis Society consensus statement, *European Heart Journal*, Volume 46, Issue 38, 7 October 2025, Pages 3685–3713, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf314>
2. N. Marx, M. Federici, K. Schütt, et al., ESC Scientific Document Group. 2023 ESC Guidelines for the management of cardiovascular disease in patients with diabetes: Developed by the task force on the management of cardiovascular disease in patients with diabetes of the European Society of Cardiology (ESC), *European Heart Journal*, Volume 44, Issue 39, 14 October 2023, Pages 4043–4140, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehad192>
3. G. Mancia, R. Kreutz, M. Brunström, et al. 2023 ESH Guidelines for the management of arterial hypertension The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Hypertension: Endorsed by the International Society of Hypertension (ISH) and the European Renal Association (ERA). *Journal of Hypertension* 41(12):p 1874-2071, December 2023. | DOI: 10.1097/HJH.0000000000003480
4. KDIGO 2024 Clinical Practice Guideline for the Evaluation and Management of Chronic Kidney Disease Kidney Disease: Improving Global Outcomes (KDIGO) CKD Work Group et al. *Kidney International*, Volume 105, Issue 4, S117 - S314
5. K. Nadolsky, W.T. Garvey, M. Agarwal, et al. American Association of Clinical Endocrinology Consensus Statement: Algorithm for the Evaluation and Treatment of Adults with Obesity/Adiposity-Based Chronic Disease - 2025 Update. *Endocr Pract.* 2025 Nov;31(11):1351-1394. doi: 10.1016/j.eprac.2025.07.017. Epub 2025 Sep 16. PMID: 40956256.
6. H. Bueno, C. Deaton, M. Farrero, et. Al. 2025 ESC Clinical Consensus Statement on mental health and cardiovascular disease: developed under the auspices of the ESC Clinical Practice Guidelines Committee: Developed by the task force on mental health and cardiovascular disease of the European Society of Cardiology (ESC) Endorsed by the European Federation of Psychologists' Associations AISBL (EFPA), the European Psychiatric Association (EPA), and the International Society of Behavioral Medicine (ISBM), *European Heart Journal*, Volume 46, Issue 41, 1 November 2025, Pages 4156–4225, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf191>

7.2. Додаткова

1. F. Mach, K.C. Koskinas, J.E. Roeters van Lennep, et al. 2025 Focused Update of the 2019 ESC/EAS Guidelines for the management of dyslipidaemias: Developed by the task force for the management of dyslipidaemias of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Atherosclerosis Society (EAS), *European Heart Journal*, Volume 46, Issue 42, 7 November 2025, Pages 4359–4378, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehaf190>
2. ASL–EASD–EASO Clinical Practice Guidelines on the management of metabolic dysfunction-associated steatotic liver disease (MASLD) European Association for the Study of the Liver

(EASL)European Association for the Study of Diabetes (EASD) European Association for the Study of Obesity (EASO) et al. *Journal of Hepatology*, Volume 81, Issue 3, 492 – 542

3. Panay, N., Fenton, A., Hamoda, H., Hillard, T., Islam, R., ... Pedder, H. (2025). International Menopause Society (IMS) recommendations and key messages on women's midlife health and menopause. *Climacteric*, 28(6), 634–656. <https://doi.org/10.1080/13697137.2025.2585487>

7.3. Інформаційні ресурси

1. Betai D, Ahmed AS, Saxena P, Rashid H, Patel H, Shahzadi A, Mowo-Wale AG, Nazir Z. Gender Disparities in Cardiovascular Disease and Their Management: A Review. *Cureus*. 2024 May 5;16(5):e59663. doi: 10.7759/cureus.59663.

Розробник силабуса:

д.мед.н., ст.н.с.

Лариса Міщенко

